

**IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
MINISZTER**

Dr. Paczolay Péter úr,
az Alkotmánybíróság elnöke
Dr. Bitskey Botond úr,
az Alkotmánybíróság főtítkára
részére

Hivatkozási szám: III/01692/2014

Alkotmánybíróság

Budapest

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <u>III/1692-2/2014</u>	
Érkezett: <u>2014 OKT 10.</u>	
Példány: <u>1</u>	Kiosztás: <u> </u>
Melléklet: <u>0</u> db	<u> </u>

Tárgy: a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény elleni bírói kezdeményezéssel kapcsolatos jogi vélemény (devizakölcsön-per)

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Főtítkár Úr!

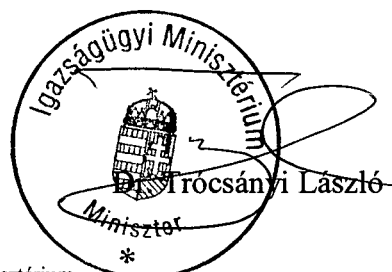
A tárgybeli ügyben folyó perben a Fővárosi Ítéltábla az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján egyedi normakontroll eljárást indított. Az indítvány arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) egyes rendelkezéseinek [4. § (2) és (3) bekezdés, 6. §, 7-15. §] alaptörvény-ellenességét. Az indítványozó a Törvény fenti rendelkezéseinek megsemmisítését kérte.

Az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján, az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat 36. § (6) bekezdésében foglalt lehetőséggel élve az indítvánnyal összefüggésben a jogalkotó jogi véleményéről a mellékletben foglaltak szerint tájékoztatom.

Az indítványban foglaltak több esetben tartalmilag megegyeznek a III/01522/2014, III/01591/2014 és III/01592/2014 ügyszámú indítványokkal, továbbá a Magyar Bankszövetségnek az Alkotmánybírósághoz is eljuttatott összefoglaló elemzésében felhozottakkal. Az ezekkel kapcsolatosan már korábban kifejtett alkotmányjogi érveimet jelen ügy tekintetében is fenntartom; erre tekintettel a mellékletben részletesen csupán az indítvány azon részei vonatkozásában tartom indokoltnak jogi vélemény kifejtését, amelyek álláspontom szerint új, alkotmányjogi relevanciával bíró érvelést tartalmaznak.

Budapest, 2014. október 10.

Tisztelettel:

Igazságügyi Minisztérium
1055 Budapest, Kossuth tér 2-4.

1. Általános megjegyzések

A Fővárosi Ítéltábla egyes alkotmányossági aggályaival kapcsolatos álláspontom kifejtését megelőzően szükségesnek tartom kiemelni a Törvény keletkezésének és a Törvénnyel elfogadott jogi konstrukciónak néhány sajátosságát, amely az alkotmányossági megítélés szempontjából is alapvető jelentőséggel bír.

Amint az a címéből, a preambulumból és a miniszteri indokolásából is kitűnik, az Országgyűlés a Törvénnyel a Kúria 2/2014. számú polgári jogegységi határozatában (a továbbiakban: 2/2014. PJE határozat) megfogalmazott egyes követelményeket iktatta törvénybe. Olyan követelményekről van tehát szó, amelyek törvénybe iktatásuk hiányában is valamennyi bíróságra nézve kötelező (normatív) erejűek, és amelyeket Magyarország legfőbb bírói fóruma határozott meg. A 2/2014. PJE határozat a 2008 után kibontakozó gazdasági válság hatására tömegesen meginduló, deviza- és deviza alapú hitelekkel és kölcsönökkel kapcsolatos perek által beindított, többéves kúriai jogegységi ítélkezés záróköve. Előzményei közül különösen kiemelendő a 2/2012. (XII. 10.) számú PK vélemény (a továbbiakban: 2/2012. PK vélemény), valamint a 6/2013. számú polgári jogegységi határozat (a továbbiakban: 6/2013. PJE határozat).

A Kúria a 2/2014. PJE határozatban a különmemű árfolyamok alkalmazására vonatkozó általános, illetve egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses kikötések feltétlen – az ellenkező bizonyítását nem tűrő – tisztességtelenségét állapította meg.¹ Ennek megfelelően rendelkezik úgy a Törvény 3. §-a, hogy az 1. §-ban meghatározott fogyasztói kölcsönszerződésekben a különmemű árfolyamok alkalmazására vonatkozó kikötések – az egyedileg megtárgyalt kikötések kivételével – semmisek. A Kúria az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötések esetében a 2/2012. PK véleményre hivatkozással azt állapította meg, hogy azok akkor nem tisztességtelenek, ha megfelelnek az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, az átláthatóság, a felmondhatóság és a szimmetria elvének.² A Törvény a 4. § (1) bekezdésében ennek megfelelően állít fel megdönthető törvényi vélelmet az egyoldalú kamat-, költség-, illetve díjemelést lehetővé tevő – egyedileg meg nem tárgyalt – szerződéses kikötések tisztességtelensége mellett.

Az, hogy a tisztességesség bizonyítása a pénzügyi intézményt terheli – azaz az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő általános vagy egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vélelmezetten tisztességtelen – nem új elem a szabályozásban. A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelvet (a továbbiakban: 93/13/EGK irányelv)³ átültető 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1999. március 1-jén hatályba lépett 2. § d) pontja, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) 2014. március 15-én hatályba lépett 6:104. § (2) bekezdés d) pontja szerint az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni azt a szerződési feltételt, amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa (ideértve különösen a szerződésben megállapított pénzbeli ellenszolgáltatás megemelését), vagy lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos okkal módosítsa, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől azonnali hatállyal elállni, vagy azt felmondani. Azt a körülményt sem szabad figyelmen kívül hagyni azonban,

¹ Ld. 2/2014. PJE határozat, 3. pont.

² Ld. 2/2014. PJE határozat, 2. pont.

³ Ld. különösen 93/13/EGK irányelv, Melléklet, 1. pont, j) alpont és 2. pont b-d) alpont.

hogyan – amint arra a Kúria a 2/2012. PK véleményben is rámutatott⁴ – a törvényi vélelmektől függetlenül rendszerint a pénzügyi intézmények vannak abban a helyzetben, hogy azokat az adatokat szolgáltatassák, amelyek alapján megítélhető, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra – ideértve az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségének a kikötését is – jogszerűen, a jóhiszeműség és tisztesség követelményeit betartva került-e sor.

A Törvény az egyoldalú kamat-, költség-, illetve díjemelést lehetővé tevő – egyedileg meg nem tárgyalt – szerződéses kikötések tisztességtelenségére vonatkozó törvényi vélelem megdöntésére hoz létre egy speciális mechanizmust. A sajátos pertípus kialakítása során az alapvető cél a jogviták koncentrációja, valamint gyors és hatékony elbírálása volt. A 2008 után kibontakozó gazdasági válság hatására tömegesen indultak perek a pénzügyi intézmények által alkalmazott szerződéses kikötések tisztességtelenségének a megállapítása iránt, ami az igazságszolgáltatási rendszert jelentős mértékben megterhelte. A Kúria 2/2014. PJE határozatát követően szintén várható volt az, hogy tömegesen kerül sor újabb perek indítására. A Törvénnyel bevezetett koncentrált, gyorsított eljárás lehetővé teszi, hogy a fogyasztók széles tömegei számára elkerülhető legyen az időigényes és költséges perindítás és megelőzhető legyen a bírósági szervezetrendszer túlterheltsége.

Amint arra a Kúria a 6/2013. PJE határozatában is rámutatott, a nagyszámú jogvitát generáló társadalmi problémák megoldására a bírói út – az egyéni fogyasztó által egyedi szerződéses kikötések tisztességtelenségének az elbírálása iránt indított, klasszikus individuális per – nem alkalmas.⁵ A Törvény és az általa bevezetett sajátos, koncentrált jogvita-rendezési mechanizmus a 2008-ban kezdődő gazdasági válság által generált, illetve felszínre hozott társadalmi problémákra kínál – fogyasztóvédelmi célú jogalkotásként – elsősorban a fogyasztói érdekeket szolgáló, de a pénzügyi intézmények és az igazságszolgáltatási rendszer érdekeire is figyelemmel lévő megoldást.

Fontos hangsúlyozni végül, hogy a fogyasztói szerződésekben alkalmazott általános és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek tisztességtelenségére vonatkozó szabályok alapjául szolgáló 93/13/EGK irányelv⁶ a fogyasztók magasabb szintű védelmének a biztosítása érdekében a tagállamok számára kifejezetten lehetővé teszi szigorúbb rendelkezések elfogadását és hatályában tartását. Ennek megfelelően a jogalkotó akár úgy is dönthetett volna, hogy a vélelem megdöntésére egyáltalán nem ad lehetőséget, azaz az egyoldalú kamat-, költség-, illetve díjemelést lehetővé tevő általános, illetve egyedileg meg nem tárgyalt kikötéseket a különösen árfolyamok alkalmazására vonatkozó kikötésekkel azonos módon semmisnek nyilvánítja. Ehelyett a jogalkotó a vélelem sajátos eljárásrendben történő, határidőhöz kötött megdönthetősége mellett döntött, amire a 93/13/EGK irányelv lehetőséget adott.

A Törvény rendelkezéseit a 2014. évi XL. törvény⁷ (a továbbiakban: Elszámolási Törvény) 2014. október 15. napjával számos ponton módosítani fogja (így például a Törvény hatálya alá tartozó szerződések köre is részben változni fog). Ezek a módosítások a Fővárosi Ítéltábla előtt folyamatban lévő per, valamint a Fővárosi Ítéltábla által felhozott aggályok szempontjából kevésbé relevánsak, így e módosításokra külön nem térek ki.

⁴ Ld. 2/2012. PK vélemény, indoklás, 10. pont.

⁵ Ld. 6/2013. PJE határozat, 7. pont.

⁶ Ld. 93/13/EGK irányelv, 8. cikk.

⁷ A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény.

2. Az állam alperesi jogállása és az ítélet hatálya – a jogbiztonság és a hatalommegosztás elvének állítólagos sérelme

A Fővárosi Ítéltábla az állam alperesi jogállásával kapcsolatban több kifogást is megfogalmaz. Az alábbiakban az ezekkel kapcsolatos álláspontomat fejtem ki részletesen.

2.1. *Az, hogy az állam nem alanya a Törvény hatálya alá tartozó kölcsönszerződéseknek, sem a polgári jogi, sem pedig a perbeli jogalanyiságát nem érinti*

A Fővárosi Ítéltábla szerint az állam jogalanyiséga csupán azokra a jogviszonyokra vonatkozik, amelyekből eredő jogok és kötelezettségek az államot jogosítják és kötelezik. Az állam a Törvény hatálya alá tartozó kölcsönszerződésekben foglalt szolgáltatások tekintetében azonban nem jogosított és nem kötelezett, így e jogviszonyokban polgári jogi jogalanynak sem tekinthető. Az Ítéltábla tehát azon az állásponton van, hogy az állam polgári jogi jogalanyiséga relatív: kizárólag az őt jogosító és kötelező jogviszonyok tekintetében értelmezhető. Ez az álláspont téves.

A polgári jogi jogviszonyokban az állam mind a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.), mind pedig az új Ptk. szerint jogi személyként vesz részt. A jogi személyek jogképessége – és így az államé is – mindazokra a jogokra és kötelezettségekre kiterjed, amelyek jellegüknél fogva nem csupán az emberhez fűződhetnek. Az állam jogképessége tehát abszolút jellegű és az állam a vagyoni jogviszonyok alanyaként más jogi személyekkel és a magánszemélyekkel egyenjogú és egyenrangú.⁸ Amint azt egy korábbi határozatában az Alkotmánybíróság is kifejtette,

„[...] a Magyar Állam, mint jogi személy rendelkezik egyrészt általános értelemben vett jogalanyisággal, másrészt konkrét jogképességgel, jogi személyiséggel is. Eszerint az Állam jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, továbbá pert indíthat, illetve perelhető.”⁹

A fentiek alapján annak, hogy az állam nem alanya a Törvény hatálya alá tartozó kölcsönszerződéseknek, semmilyen kihatása nincs az állam polgári jogi jogalanyiságára – ugyanúgy, ahogyan egy magánszemély polgári jogi jogalanyiságára sincs kihatása annak, hogy egy szerződésben nem szerepel szerződő félként.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja azonban azért sem helytálló, mert a jogalanyiség és a jogképesség nem lehet a megszerzett jogok és kötelezettségek – a jogviszonyban való „jogosítottság” és „kötelezettség” – függvénye. Éppen ellenkezőleg: a jogalanyiség és a jogképesség az előfeltétele a jogok és kötelezettségek megszerzésének, azaz a jogviszonyok alanyává válásnak. Az államnak tehát attól függetlenül van polgári jogi jogalanyiséga és jogképessége, hogy milyen konkrét jogviszonyokban jogosított és kötelezett.

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 48. §-a a perbeli jogképességet a polgári jogi jogképességhez köti. Ennek megfelelően a perben félként az

⁸ Ld. SZÉKELY László: *A személyi jog vázlatja*, Eötvös József Kiadó, Budapest 2008, 72. o. Ezt erősítette meg a Kúria is a BH2002. 235 számú eseti döntésében, amelyben úgy foglalt állást, hogy noha az állam bizonyos polgári jogi kötelezettségvállalásokat csak meghatározott közigazgatási, közjogi intézkedések megtörténte után teljesíthet, az állam jogképessége ettől még nem korlátozott. Az állam a vagyoni viszonyok alanyaként a polgári jogi jogviszonyok más alanyaival egyenjogú és egyenrangú.

⁹ 32/D/2004. AB határozat (ABH 2008, 2057).

vehet részt, akit a polgári jog szabályai szerint jogok illelhetnek és kötelezettségek terhelhetnek.¹⁰ Az, hogy a perben félként fellépő a per tárgyát képező jognak, illetve kötelezettségnek ténylegesen az alanya legyen, nem feltétele a perbeli jogképességnek. A per alapjául szolgáló jogviszonyban való tényleges jogosítottság és kötelezettség – amelynek a hiányát a Fővárosi Ítéltábla az állam oldalán kifogásolja – nem a perbeli jogképesség, hanem a perbeli legitimáció körébe tartozó kérdés. A Fővárosi Ítéltábla tehát összemosza a polgári jogi és perbeli jogképesség, valamint a perbeli legitimáció kérdését.

A perbeli jogképességgel kapcsolatban azonban egy fontos körülményt hangsúlyozni kell: a polgári perjogi szabályozás számos olyan esetet ismer, amikor egy entitás annak ellenére félként vehet részt a perben, hogy polgári jogi jogalanyisággal (jogképességgel) és ezáltal perbeli jogképességgel a Pp. 48. §-a alapján nem rendelkezik, illetve a perben félként való részvétele szempontjából a polgári jogi jogképességének nincs relevanciája.

Az előbbire példa a Pp. 327. § (4) bekezdése, 343. § (3) bekezdés harmadik mondata és 351. §-a. A Pp. 327. § (4) bekezdése szerint közigazgatási perekben fél lehet az is, akit a közigazgatási jog szabályai szerint jogok illelhetnek és kötelezettségek terhelhetnek, továbbá az a közigazgatási szerv is, amelynek egyébként nincs perbeli jogképessége. A Pp. 343. § (3) bekezdés harmadik mondata szerint a sajtó-helyreigazítási perben alperesi oldalon félként jár el a médiaszolgáltató, a sajtótermék szerkesztősége, illetve a hírügynökség akkor is, ha egyébként nincs perbeli jogképessége. A Pp. 351. §-a pedig, amely munkaügyi perekben alkalmazandó, úgy rendelkezik, hogy a perben fél lehet az a szakszervezet, munkáltatói érdekvéviselői szervezet vagy üzemi (közalkalmazotti) tanács is, amelynek a Pp. 48. §-a értelmében nincs perbeli jogképessége.

Az utóbbira példa minden olyan per, amelyben – tipikusan a felperesi oldalon, de olykor az alperesi oldalon – törvényi felhatalmazás alapján az ügyész jár el. Az ügyész perbeli pozíciójának a megítélése az új ügyészégi törvény hatálybalépését követően a közelmúltban nehézségeket okozott a bíróságok számára. A bizonytalanságot a Kúria 2/2012. számú közigazgatási-munkaügyi-polgári jogegységi határozata oszlatta el, amelyben a Kúria kimondta, hogy

„I. Az ügyész a fél jogainak gyakorlására törvény által feljogosított absztrakt közjogi jogalany. Azokban a polgári peres vagy nemperes eljárásokban, amelyeket külön törvény alapján indít vagy amelyeket ellene indítanak, felperesként, illetve alperesként vesz részt az eljárás valamennyi szakaszában. Az ügyészt mint absztrakt közjogi jogalanyt az illetékes ügyészi szerv képviseli, amely eljárási szakaszonként változhat.

II. Azokban a polgári perekben, amelyekben a jogvita tárgya ügyészi szerv által kötött szerződésből eredő igény, vagy ügyészi szerv által szerződésen kívül okozott kár megtérítése, félként a Legfőbb Ügyészség jár el.

A fentiek alapján megállapítható, hogy ahhoz, hogy egy entitás a perben félként vehessen részt, vagy az kell, hogy a polgári jog szabályai szerint jogképességgel rendelkezzen, vagy pedig az, hogy törvény egyébként lehetővé tegye a perben félként való részvételét. Ez utóbbi vagy azt eredményezi, hogy a perben polgári jogi jogképességgel nem rendelkező entitás is részt vehet, vagy pedig azt, hogy a perben félként akár egy „absztrakt közjogi jogalany” is eljárhat, akinek az esetében a polgári jogi jogképességnek nincs relevanciája. Az állam perbeli

¹⁰ Ld. NÉMETH János – KISS Daisy: *A polgári perrendtartás magyarázata I.* CompLex Kiadó, Budapest 2010, 250. o.

jogképességét mindazokban az esetekben, amelyekben a vagyoni viszonyok alanyaként jár el, polgári jogi jogalanyisága alapozza meg. A perben félként való részvétel képessége azonban olyan esetekben is megállapítható, amikor az állam – törvény rendelkezése alapján – nem a vagyoni viszonyok alanyaként jár el a perben. Ilyen esetekben ugyanolyan „absztrakt közjogi jogalanynak” minősül, mint az ügyész. Ennek megfelelően abból a szempontból, hogy az állam perbeli részvétele – a Fővárosi Ítéltábla által többször alkalmazott kifejezéssel élve – „értelmezhető-e”, végső soron nincs jelentősége annak, hogy a konkrét perben a vagyoni viszonyok alanyaként, magánjogi minőségében jár-e el vagy pedig közjogi, közhatalmi minőségében. A polgári perjogi dogmatika ugyanis a perbeli jogalanyiságot az utóbbi esetben is megfelelően kezelni tudja.

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy az állam magánjogi és közjogi minősége sok esetben nem választható el egymástól élesen (lásd különösen a közhatalom gyakorlásával okozott károk azon eseteit, amelyekben közvetlenül az állam tartozik kártérítési felelősséggel¹¹) – így álláspontom szerint a jelen esetben sem. Az állam ugyanis tisztán magánjogi igényeket érvényesít a felek egyenlőségén és mellérendeltségén alapuló polgári peres eljárásban, ugyanakkor mindezt közfeladat ellátása keretében, közérdekből teszi, és a fogyasztók igényeinek az érvényesítésére vonatkozó jogosultsága közhatalmi aktuson – törvényen – alapul.

2.2. Az ítélet hatálya jogértelmezéssel pontosan meghatározható, így a szabályozás nem sérti a jobbiztonság követelményét

A Fővárosi Ítéltábla aggályosnak tartja azt, hogy az állam a perben nem a saját jogát alakítja, és – a Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint – a Törvény rendelkezéseinek „szélsőségesen kiterjesztett értelmezésével sem állapítható meg” az, hogy az állam alperesi részvételével lefolytatott perben hozott ítélet hatálya mely személyekre terjed ki. A Fővárosi Ítéltábla aggályai ezen a ponton sem megalapozottak.

A Pp. 3. § (1) bekezdése szerint a polgári ügyek körében felmerült jogvita elbírálására irányuló kérelmet (keresetet) – ha törvény eltérően nem rendelkezik – csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő. A bírói gyakorlat a Pp. ezen rendelkezésére alapítja az ún. perbizomány tilalmát.¹² A perbizomány azt jelenti, hogy valaki egy perben – anélkül, hogy erre törvényi felhatalmazása lenne – a saját nevében, félként lép fel, de más jogát érvényesíti. Mindebből az következik, hogy egy perben félként adott esetben olyan entitás is fellelhető, akit a per alapját képező jogviszony nem jogosít, és nem kötelez – azaz a perben más jogát érvényesíti –, ha erre törvényi felhatalmazása van.

Az ilyen törvényi felhatalmazások tipikus példáját képezik mindazok a törvényi rendelkezések, amelyek az ügyészt keresetindításra jogosítják fel, ideértve azokat az eseteket, amikor az ügyész kifejezetten a közérdek képviselőjeként és védelmezőjeként lép fel,¹³ és azokat az eseteket is, amikor az ügyész törvényi felhatalmazás alapján valamilyen

¹¹ Ld. például az uniós jog megsértésén alapuló kártérítési felelősséget.

¹² Ld. BH1997. 199, BH1997. 198.

¹³ Ld. például a Polgári Törvénykönyv hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1960. évi 11. törvényerejű rendelet 36/A. § a) pontját (az ügyész keresetindítási joga semmis szerződéssel a közérdekből okozott sérelem megszüntetése érdekében a szerződés semmisségének a megállapítása, valamint az érvénytelenség jogkövetkezményének az alkalmazása iránt).

magánérdeket érvényesít.¹⁴ A fogyasztóvédelem körében számos hasonló törvényi felhatalmazás létezik. Ilyen például a Gazdasági Versenyhivatal, valamint a fogyasztóvédelmi hatóság, illetve a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó egyesület keresetindítási joga a fogyasztók polgári jogi igényeinek az érvényesítése iránt a fogyasztók széles körét érintő jogsértések esetén.¹⁵ Ide sorolható azonban az 1978. évi 2. törvényerejű rendelet¹⁶ (a továbbiakban: Ptké. II.) 5. §-a, illetve az új Ptk. 6:105. §-a is, amely a fogyasztói szerződések részévé váló vagy a fogyasztókkal történő szerződéskötések céljából meghatározott és nyilvánosságra hozott, illetve ajánlott tisztességtelen általános szerződési feltételek érvénytelenségének a megállapítása és bizonyos jogkövetkezmények alkalmazása iránti kereset megindítására jogosít fel bizonyos szervezeteket, így többek között az ügyészt és a minisztert is.¹⁷

Az tehát, hogy a perben félként fellépő személy, illetve szervezet törvényi felhatalmazás alapján „idegen jogot”, azaz más jogát érvényesíti, nem egyedülálló és szokatlan jelenség, különösen nem a fogyasztóvédelem területén. Az anyagi jogi jogosulttól eltérő entitás keresetindítási joggal való felruházását a fent említett és nem említett további példák alapján általában az indokolja, hogy az anyagi jogi jogosult számára az igényérvényesítés valamilyen nehézségbe ütközik, vagy az igényérvényesítésre a közérdek védelmében van szükség, vagy pedig nagyszámú anyagi jogi jogosult igényének a koncentrált, szakszerű és ezáltal gyorsabb és hatékonyabb érvényesítéséről van szó. Ezek az indokok sok esetben együttesen jelentkeznek. Ahhoz ugyanis, hogy egy a jogai megóvására nem képes személy helyett valaki más igényt érvényesítsen, és különösen ahhoz, hogy a nagyszámú jogosultat érintő ügyeket koncentráltan, gyorsan és hatékonyan tudják elbírálni a bíróságok, közérdek is fűződik.

A Törvényben szabályozott perekben az állam alperesi jogállását pontosan ezek a körülmények (nagyszámú fogyasztó jogainak az érvényesítése, a közérdek védelme) indokolják. Az állam tehát ezekben a perekben ugyanazt a funkciót – a közérdekű igényérvényesítés funkcióját – tölti be, mint a fogyasztók jogainak az érvényesítése körében keresetindításra törvényben feljogosított ügyész és más személyek, szervezetek. Annak, hogy az „idegen jogot” érvényesítő entitás nem a felperesi, hanem az alperesi oldalon szerepel, nincs jelentősége. Egyrészt a keresetindításra törvényben felhatalmazott más személyek és szervezetek is kerülhetnek alperesi pozícióba, ha az általuk indított perben az alperes viszontkeresetet indít. Másrészt arra is bőven akad példa, hogy a jogalkotó olyan személyt vagy szervezetet helyez az alperesi pozícióba, aki nyilvánvalóan nem alanya a per tárgyát képező anyagi jogi jogviszonynak. Ide tartoznak azok az esetek, amikor egy személyállapot

¹⁴ Ld. például az ügyész általános keresetindítási jogát a Pp. 9. § (1) bekezdése alapján a jogai védelmére bármely okból nem képes személyt megillető jog érvényesítése iránt.

¹⁵ Ld. a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 92. §-át, valamint a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 38. §-át.

¹⁶ A Polgári Törvénykönyv módosításáról és egységes szövegéről szóló 1977. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1978. évi 2. törvényerejű rendelet.

¹⁷ A Ptké. II. 5. §-a az ügyész mellett a minisztert, az országos hatáskörű szerv, továbbá a központi hivatal vezetőjét, a jegyzőt és a főjegyzőt, a gazdasági, szakmai kamarát, érdek-képviselői szervezetet, a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó társadalmi szervezetet, valamint az Európai Gazdasági Térség bármely tagállamának a joga alapján a fogyasztói érdekek védelmére létrejött szervezeteket jogosítja fel keresetindításra, az új Ptk. 6:105. §-a pedig a minisztert, az autonóm államigazgatási szerv, a kormányhivatal és a központi hivatal vezetőjét, a fővárosi és megyei kormányhivatal vezetőjét, a gazdasági és szakmai kamarát vagy érdekképviselői szervezetet, a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó egyesületet és az Európai Gazdasági Térség bármely tagállamának joga alapján a fogyasztói érdekek védelmére létrejött szervezetet.

pert egy korábbi személyállapoti per felperese ellen kell megindítani,¹⁸ és a korábbi pert az ügyész indította, vagy amikor az elhunyt vagy ismeretlen helyen tartózkodó alperes helyett ügygondnok ellen kell megindítani a keresetet.¹⁹

A Fővárosi Ítéltábla álláspontjával ellentétben a Törvény értelmezésével pontosan meghatározható azoknak a személyeknek a köre, akiknek a jogait az állam a perben alperesként érvényesíti, mint ahogyan az is megállapítható, hogy a perben hozott ítélethez milyen joghatások fűződnek.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint

„[a] jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.”²⁰

Az alábbiakban kifejtettek szerint – megfelelő jogértelmezéssel – pontosan meghatározhatóak a Törvényben szabályozott perben hozott ítéletek joghatásai, ideértve különösen a jogerő terjedelmét. Ennek megfelelően a jogbiztonság és azon belül is a normavilágosság és kiszámíthatóság követelménye nem sérül.

A Törvény 1. § (1) bekezdése pontosan meghatározza azokat a fogyasztói kölcsönszerződéseket, amelyekre a Törvény hatálya kiterjed. Az 1. § (2) bekezdése az 1. § (1) bekezdésben meghatározott szerződések közül bizonyos szerződéseket kivesz a Törvény hatálya alól. Ennek megfelelően a Törvény személyi hatálya azokra a fogyasztókra terjed ki, akik a Törvény 1. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdésében nem említett fogyasztói szerződésekben szerződő félként vesznek, illetve – már megszűnt szerződések esetén – vettek részt. A Törvény 4. § (1) bekezdése a Törvény hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő, egyoldalú szerződésmódosítást – kamat-, költség-, illetve díjemelést – lehetővé tevő szerződéses kikötések vélelmezett tisztességtelenségét állapítja meg. A 4. § (2) bekezdése szerint, amennyiben a pénzügyi intézmény a törvényi határidőn belül nem indítja meg a vélelem megdöntése iránti pert, vagy a bíróság a pénzügyi intézmény vélelem megdöntése iránti keresetét elutasítja, vagy a pert megszünteti, a 4. § (1) bekezdésében meghatározott szerződéses kikötések semmisek, azaz a vélelem megdönthetlenné válik. Minden olyan esetben, amikor egy kikötés a Törvény 4. § (2) bekezdése alapján semmisnek minősül, a pénzügyi intézménynek a 4. § (3) bekezdése értelmében valamennyi, az adott szerződéses kikötést tartalmazó szerződésben félként érintett fogyasztóval el kell számolnia egy külön törvény – a 2014. október 15-én hatályba lépő Elszámolási Törvény – alapján. Az tehát, hogy a keresetet jogerősen elutasító ítélet hatálya – a Törvény 4. § (2) bekezdésén keresztül, amely a kereset elutasítása esetén a kikötést a törvény erejénél fogva semmisnek minősíti – a perben felperesként részt vevő pénzügyi intézmény valamennyi olyan fogyasztójára kiterjed, akinek a pénzügyi intézménnyel fennálló szerződése tartalmazza, illetve tartalmazta a kikötést, egyértelműen megállapítható.

¹⁸ Ld. például a szülői felügyeleti jog megszüntetése és visszaállítása körében az új Ptk. 4:193. § (1) és (3) bekezdését vagy a gondnokság alá helyezés és annak módosítása, illetve megszüntetése körében az új Ptk. 2:28. § (1) bekezdés d) pontját, valamint a Pp. 312. § (1) bekezdését.

¹⁹ Ld. például az új Ptk. 4:6. § (2) bekezdését, 4:18. §-át és 4:106. § (3) bekezdését, valamint a Pp. 312. § (1) bekezdését.

²⁰ 2/1992. (I. 30.) AB határozat (ABH 1992, 59).

Abban az esetben, ha a bíróság a keresetnek helyt ad, megállapítja, hogy a kikötés tisztességes és érvényes. Ilyen esetben a 4. § (1) bekezdésében foglalt törvényi vélelem megdől. Ennek joghatásait a Törvény nem szabályozza részletesen, de arra nincs is szükség, hiszen ha egy szerződéses kikötés érvényes, akkor az a feleket köti, és abból a felekre nézve továbbra is jogok és kötelezettségek keletkeznek. Az ítélet jogerejének az alanyi terjedelme független az ítélet tartalmától, azaz az anyagi jogerő mind a keresetnek helyt adó döntés, mind pedig a kereset elutasítása esetén ugyanazokra a személyekre terjed ki. Ennek megfelelően a keresetet elutasító ítélettel kapcsolatban fent kifejtettek megfelelően irányadóak a keresetnek helyt adó ítélet esetén is. Ezt erősíti meg a fogyasztói szerződéssel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásának egyes kérdéseiről szóló 3/2011. PK vélemény (a továbbiakban: 3/2011. PK vélemény) 4. pontja, amelynek indoklásában a Legfelsőbb Bíróság az alábbiak szerint foglalt állást:

„A Ptké. II. 5. §-ban nevesített szervezetek a Ptk. 209/B. § szerinti pereket – jogszabályi felhatalmazás alapján – a saját nevükben, de a fogyasztók érdekében indítják, erre utal ennek az eljárásnak a szakirodalomban is meghonosodott elnevezése (közérdekű perek). Mivel ezek a szervezetek nem alanyai a vitás szerződéses kikötésnek, tényleges jogvita nem is köztük és a szerződési feltételt használó fél, hanem ez utóbbi és a fogyasztók között van. Az ilyen perekben meghozott ítélet hatálya kiterjed az érvénytelennek nyilvánított kikötés alkalmazójával szerződő valamennyi félre, amiből az következik, hogy a keresetet elutasító ítélet hatálya is vonatkozik rájuk.”

A 3/2011. PK véleményben foglaltak azért is különösen jelentősek, mert a Legfelsőbb Bíróság jogerővel kapcsolatos megállapításai lényegében ugyanarra a helyzetre vonatkoznak, mint amit a Törvény szabályoz: közérdekű igényérvényesítés fogyasztói szerződésekben alkalmazott tisztességtelen általános szerződési feltételekkel kapcsolatban. A Törvényben szabályozott közérdekű igényérvényesítés tulajdonképpen a Ptké. II. 5-5/B. §-ában, illetve az új Ptk. 6:105. §-ában szabályozott közérdekű igényérvényesítés inverze (fordítottja). Ennek megfelelően a kétfajta igényérvényesítés során tartalmilag ugyanolyan ítéletek születhetnek: vagy a kikötés tisztességtelenségének a megállapítására kerül sor (ez a Törvényben szabályozott, új pertípus esetén a kereset elutasítását, míg a régi közérdekű per esetében a keresetnek helyt adó döntés meghozatalát jelenti), vagy pedig a kikötés érvényességének a megerősítésére (ez az új pertípusban a keresetnek helyt adó, a régiben pedig a keresetet elutasító döntést jelent). Ráadásul a Törvényhez hasonlóan a Ptké. II. 5-5/B. §-a, illetve az új Ptk. 6:105. §-a is csak arra az esetre nézve szabályozza kifejezetten az ítéletnek a feltétel alkalmazójával szerződő valamennyi félre kiterjedő hatályát, amikor a bíróság a szerződési feltétel tisztességtelenségét állapítja meg. Arról, hogy a kikötés tisztességességét megállapító, azaz a régi pertípus esetében a keresetet elutasító ítéletnek is ilyen hatálya lenne, sem a Ptké. II. 5-5/B. §-a, sem pedig az új Ptk. 6:105. §-a nem rendelkezik kifejezetten. Ezt a perjogi dogmatikából egyenesen következő logikai lépést teszi meg a 3/2011. PK vélemény.

Az, hogy a Törvényben szabályozott perben hozott ítélet hatálya minden olyan fogyasztóra kiterjed, akinek valamely pénzügyi intézménnyel fennálló vagy fennállt szerződése a perben elbírált szerződéses kikötést tartalmazza, illetve tartalmazta, abból is levezethető, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti kikötések tárgyában folyamatban lévő pereket a bíróságoknak a Törvény 16. §-a alapján fel kellett függeszteniük. Az Elszámolási Törvény 37-40. §-a rendelkezik a felfüggesztett, valamint a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti kikötésekkel összefüggésben a jövőben meginduló perek sorsáról. A szabályozásból egyértelműen kitűnik, hogy a tisztességtelenség megállapítása körében utóbb nem lesz helye újabb bírósági eljárásnak, ez azonban nem érinti a fogyasztók azon jogát, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek az alkalmazását kérjék a bíróságtól.

Megjegyzem végül, hogy maga a Pp. is tartalmaz rendelkezéseket azokra az esetekre nézve, amikor az anyagi jogi jogosult helyett az igényt ügyész vagy külön jogszabállyal feljogosított más szervezet érvényesíti a perben. A Pp. 229. § (2) bekezdése szerint az anyagi jogerő arra a félre is kiterjed, akinek a jogát a perben az eljáró ügyész, vagy külön jogszabállyal erre feljogosított személy vagy szervezet érvényesítette, feltéve, hogy a fél részére az ítéletet szabályszerűen kézbesítették, és az vele szemben is jogerőre emelkedett.

A fentieket összefoglalva az, hogy egy polgári perben a tömegesen felmerülő igényeket az anyagi jogi jogosultaktól eltérő személy vagy szervezet érvényesíti, a polgári perekben viszonylag széles körben elterjedt jelenség. Különösen olyan esetekben fordul elő ez a megoldás – így például fogyasztóvédelmi vonatkozású ügyekben –, amikor az igényérvényesítéshez valamilyen közérdek fűződik. A Törvényben szabályozott per esetében is ilyen közérdekű igényérvényesítésről van szó, és az alperesi pozícióban lévő állam pontosan azt a funkciót tölti be, mint más perekben az igényérvényesítésre feljogosított ügyész vagy egyéb szervezet. A jogszabályokból jogértelmezéssel – ha szükséges, a nyelvtani és a logikai értelmezést meghaladó, rendszertani, történeti és teleológiai értelmezéssel – megállapítható a jogerő terjedelme, így a jogbiztonság sérelme fel sem merülhet. A fent kifejtettek szerint a Törvény egyes rendelkezéseiből, a régi és az új Ptk.-ból, valamint az ahhoz kapcsolódó bírói gyakorlatból, továbbá az Elszámolási Törvényből egyértelműen levezethető az ítélet alanyi és tárgyi terjedelme.

2.3. Az állam alperesi jogállása nem sérti a hatalommegosztás elvét

Az állam alperesi pozícióját a Fővárosi Ítéltábla az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében rögzített hatalommegosztás elve szempontjából is aggályosnak tartja. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az állam mint absztrakt jogalany – a polgári jogviszonyokon kívül – minden esetben meghatározott közhatalmi feladatkörében, jogszabályban meghatározott szervezetek útján, alkotmányos keretek között léphet közjogi vagy magánjogi jogviszonyba. A Fővárosi Ítéltábla szerint a Törvény által szabályozott perekben az alperesként részt vevő állam nem egy meghatározott közfeladatot teljesít, a közhatalom valamennyi jogosítványával rendelkező állam önálló jogállása pedig a perben egyáltalán nem értelmezhető. A Fővárosi Ítéltábla kifogásai a hatalommegosztás elve körében is alaptalanok.

Az Alkotmánybíróság a hatalommegosztás elvének értelmezésével számos határozatában foglalkozott. Amint azt a 42/2005. (XI. 14.) AB határozatban rögzítette, a hatalommegosztás lényege

*„[egyrészt az, hogy] **az egyik hatalmi ág nem vonhatja el a másik jogosítványát**, másrészt [az] is, hogy a demokratikus jogállamban **nincs korlátlan és korlátozhatatlan hatalom**, az egyes hatalmi ágak hatalmi ellensúlyt képeznek a többi hatalmi ággal szemben, ennek érdekében bizonyos hatalmi ágak szükségképpen korlátozzák más hatalmi ágak jogosítványait. Az elv lényeges elemeinek rendeltetése **a hatalomkoncentráció, a korlátlan, önkényes állami hatalomgyakorlás megelőzése**, a hatalmi központok kölcsönös korlátozása, egyensúlyozása és szabályozott együttműködése.*”

Az állam alperesi pozíciója semmilyen módon nem érinti a hatalommegosztás elvét. Sem más hatalmi ág jogosítványának az elvonásáról, sem önkényes, korlátlan és korlátozhatatlan hatalomgyakorlásról, sem pedig hatalomkoncentrációról nincs szó.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontjával ellentétben az állam a Törvényben szabályozott perek alpereseként pontosan meghatározott közfeladatot teljesít: védi és érvényre juttatja a fogyasztók jogait. Az államnak ez a feladata többek között²¹ az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdéséből következik, amely a fogyasztói jogok védelmét az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az állam által ellátandó közfeladatként – állami kötelezettségként – határozza meg.²² Az állam által a Törvényben szabályozott perekben betöltött funkcióból egyértelműen következik, hogy az állam – amennyiben közhatalmat gyakorol (ezzel kapcsolatban lásd fentebb a 2.1. pontban kifejtetteket) – a jelen esetben a fogyasztói jogok védelmére vonatkozó közfeladat teljesítése során kizárólag a végrehajtói hatalom letéteményeseként jár el: azáltal, hogy alperesként vesz részt a perben, nem alkot jogot, és nem is ítélkezik. Tevékenysége – ugyanúgy, ahogyan az ügyészé vagy a perbeli igényérvényesítésre külön törvényben feljogosított más szervezeté (így például a fogyasztók széles körét érintő jogsértés miatt keresetet indító Gazdasági Versenyhivatalé vagy fogyasztóvédelmi hatóságé) – a végrehajtó hatalom gyakorlása körébe tartozó cselekményekre korlátozódik: a fogyasztók jogainak az érvényesítésével a fogyasztóvédelmi jogszabályokat hajtja végre. A perben az államot a Törvény 7. § (2) bekezdésében foglalt utaló szabály folytán alkalmazandó új Ptk. 3:405. § (2) bekezdése alapján az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter, azaz a nemzeti fejlesztési miniszter képviseli.²³ Ennek megfelelően az a személy, aki a perben a fogyasztók jogainak az érvényesítése érdekében ténylegesen eljár, szintén a végrehajtói hatalom részese.

Annak, hogy a Törvény alperesként az államot és nem valamely szervét nevesíti, a fent kifejtettek értelmében sem perjogi, sem alkotmányossági jelentősége nincs. A perjogi és alkotmányjogi megítélés szempontjából nincs tehát különbség aközött, hogy a perben félként az állam valamely szerve vesz részt vagy pedig közvetlenül az állam, valamely szerve mint törvényes képviselő útján. A polgári perjog az államot magánjogi jogalanyként és absztrakt közjogi jogalanyként is ismeri és elismeri, csakúgy, mint az ügyészt, illetve – magánjogi jogalanyként – a Legfőbb Ügyészséget. Tekintettel arra, hogy az állam egy jól körülhatárolt közfeladat teljesítése érdekében lép fel a perben alperesként, amelynek a keretében az esetlegesen közhatalminak minősülő cselekményei kizárólag a végrehajtó hatalom gyakorlása körébe tartoznak, és helyette a perbeli cselekményeket törvényes képviselőként a végrehajtói hatalom részét képező nemzeti fejlesztési miniszter hajtja végre, a hatalommegosztás elve semmilyen módon nem sérül.

3. A szakértői bizonyítás lehetőségei – a tisztességes eljáráshoz való jog és a bírói függetlenség állítólagos sérelme

A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint a Törvényben szabályozott per kialakítása – így különösen az eljárási határidők rövideisége – nem teszi lehetővé a tényállás teljes körű feltárását és az ahhoz szükséges bizonyítás lefolytatását, így különösen lehetetlenné teszi a szakértői bizonyítás lefolytatását. A Fővárosi Ítéltábla aggályai az alábbiakban kifejtettek szerint megalapozatlanok.

²¹ A Magyar Állam fogyasztóvédelmi kötelezettségei az elsődleges és másodlagos uniós jogból, így többek között a 93/13/EGK irányelvből is levezethetők.

²² Ld. 8/2014. (III. 20.) AB határozat.

²³ Ld. a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 109. § 3. pontját.

Egyrészt rögzíteni szükséges, hogy a Törvény az igénybe vehető bizonyítási eszközök körét nem korlátozza. Ennek megfelelően a Törvény nem zárja ki a szakértői bizonyítás igénybe vételét sem, ha az a tényállás feltárása érdekében szükségesnek mutatkozik. Másrészt a Törvény nem mentesíti a bíróságot azon kötelezettsége alól, hogy a megalapozott érdemi döntés érdekében a tényállást kellőképpen felderítse, és az ahhoz szükséges bizonyítást lefolytassa.

Azt, hogy egy ügyben milyen fajta és terjedelmű bizonyításra van szükség, az ügy körülményei határozzák meg. A Törvényben szabályozott perben a bíróság csak azt vizsgálja, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott szempontrendszer figyelembevételével tisztességes-e.²⁴ A per tárgyát kizárólag egyoldalú kamat-, költség- vagy díjmelést lehetővé tevő szerződéses kikötések képezhetik. Azt, hogy a tisztességesség körében mit kell vizsgálnia a bíróságnak, a Törvény a 2/2014. PJE határozattal, valamint a 2/2012. PK véleménnyel egybehangzóan, részletesen meghatározza. A Törvény kizárja a beavatkozást, a keresetváltoztatást, a viszontkeresetet és a keresethalmazatot.²⁵ A Törvény tehát a perben elbírálandó jog- és ténykérdéseket rendkívül szűk körre korlátozza. Emellett a Törvény a pereket törvényszéki hatáskörbe, azon belül is a Fővárosi Törvényszék kizárólagos illetékességébe utalja, és bonyolultabb ügyekben lehetővé teszi, hogy egyesbíró helyett három bíróból álló tanács járjon el.²⁶ A jogalkotó tehát a pereket az elsőfokú hatáskört gyakorló bíróságok közül a legnagyobb szakértelemmel rendelkező bírósági szinthez és azon belül is a hasonló jellegű ügyekben legnagyobb tapasztalattal rendelkező konkrét bírói fórumhoz telepítette, valamint további két bíró bevonását tette lehetővé az ügyek elbírálásába.

Mindezen körülmények figyelembevételével és különösen arra tekintettel, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott követelmények szempontjából releváns tények megítélése nem igényel olyan különleges szakértelmet, amellyel a Fővárosi Törvényszék bármely tapasztalt bírója – vagy legalábbis a bonyolultabb megítélésű ügyekben eljáró tanács legalább egy tagja – ne rendelkezne, ezért nincs szükség szakértő kirendelésére. Hangsúlyozandó, hogy a Pp. 177. § (1) bekezdése alapján csak akkor van helye szakértő kirendelésének, ha a perben jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához vagy megítéléséhez olyan *különleges* szakértelem szükséges, *amellyel a bíróság nem rendelkezik*. Annak megítélése, hogy egy szerződéses kikötés kellően világos és érthető-e, tartalmazza-e a módosítás lehetséges okainak teljes listáját, a kikötés átlátható-e, van-e helye felmondásnak és a kikötés nem zárja-e ki azt, hogy valamely változás a fogyasztó javára kerüljön érvényesítésre, nem igényel különleges szakértelmet. Az objektivitás elve, valamint a ténylegesség és arányosság elve körében felmerülhet ugyan a szakértői bizonyítás szükségessége, de általában ezeknek a körülményeknek a megítélése sem igényel különleges szakértelmet.

A jogalkotó a Törvényben szabályozott per ezen sajátosságaira, valamint az elérni kívánt célra tekintettel határozta meg a 30 napos elbírálási határidőt, amelyhez egyébként sem perjogi, sem anyagi jogi jogkövetkezmény nem kapcsolódik.

Kiemelendő végül, hogy a Törvényben szabályozott per kialakítása során egy már hosszú évtizedek óta létező, gyorsított különleges pertípus, a sajtó-helyreigazítási per szabályai

²⁴ Ld. a Törvény 11. § (1) bekezdését.

²⁵ Ld. a Törvény 7. § (7) bekezdés a)-c) pontjait, valamint a 8. § (4) bekezdését. A Törvény a keresethalmazatot annyiban megengedi, hogy a pénzügyi intézménynek valamennyi általa alkalmazott, egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses kikötés tisztességességének a megállapítását egy keresetben kell kérnie [ld. a Törvény 8. § (3) bekezdését].

²⁶ Ld. a Törvény 9. § (1)-(2) bekezdését.

szolgáltak mintaként.²⁷ A jogalkotó onnan merítette többek között az első tárgyalás megtartására vonatkozó határidőt, a tárgyaláson rendelkezésre álló vagy nyomban felajánlott bizonyítékokra vonatkozó bizonyítás-felvételi szabályt, valamint a tárgyalás elhalasztására vonatkozó szabályt.²⁸

A fenti körülményekre tekintettel az eljárási határidők szabályozása összhangban van a rendkívüli mértékben leszűkített tárgyú per lefolytatásának időigényével, és nem fosztja meg sem a feleket, sem a bíróságot az ügy érdemi elbírálásához valóban szükséges – akár szakértői – bizonyítás lefolytatásának a lehetőségétől. Ennek megfelelően a szabályozás sem a tisztességes eljáráshoz való jogot, sem a bírói függetlenséget nem sérti. Abban az esetben ugyanis, ha a bíróság indokoltan – az ügy eldöntéséhez szükséges bizonyítás felvétele érdekében – lépi túl a 30 napos ügyintézési határidőt, az eljárás elhúzódásához semmilyen szankció nem fűződik.

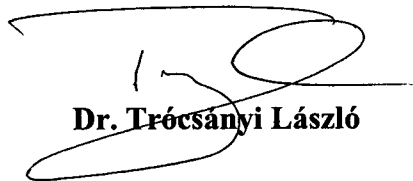
4. Összegzés

A fent kifejtett indokokat összefoglalva a Törvény 4. § (2) és (3) bekezdése, 6. §-a, valamint 7-15. §-a a Fővárosi Ítéltábla álláspontjával ellentétben sem a jogállamiság részét képező jogbiztonság követelményét [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése], sem a hatalommegosztás elvét [Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése], sem a tisztességes eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése], sem a bíróságok útján megvalósuló igazságszolgáltatás elvét [Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése], sem pedig a bírói függetlenség elvét [Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése] nem sérti.

A Törvénnyel bevezetett sajátos koncentrált és gyorsított pertípus, amelyben a fogyasztói jogokat az alperesi oldalon közérdekű igényérvényesítés keretében a nemzeti fejlesztési miniszter által képviselt állam érvényesíti, egy széleskörű társadalmi probléma adekvát és alkotmányos megoldása.

Budapest, 2014. október 10.

Tisztelettel:

Dr. Trócsányi László

²⁷ Ld. a Pp-nek a polgári perrendtartás módosításáról szóló 1972. évi 26. törvényerejű rendelet 60. §-ával beiktatott XXI. fejezetét.

²⁸ Ld. a Pp. 344. § (2) bekezdését és 345. § (2) bekezdését.

